

Posudek školitelky na diplomovou práci

Autorka: Bc. Zdena Hofmannová

Název práce: Čichové vnímání u první epizody schizofrenie a akutních a přechodných psychotických poruch

Předkládaná diplomová práce se zabývá rozdíly čichového vnímání u pacientů, u nichž byla diagnostikována první epizoda schizofrenie nebo stanovena pracovní diagnóza spadající pod akutní a přechodné psychotické poruchy. Data zpracovávaná v práci byla sbírána v rámci zastřešujícího projektu „Early Stage Schizophrenia Outcome“ (ESO) uskutečňovaného na Národním ústavu duševního zdraví. Jde o velmi rozsáhlý, komplexní projekt, který různými metodami sleduje změny v mozku u osob v časných fázích onemocnění psychotického okruhu. Hlavním zjištěním této práce je, že pacienti oproti zdravým dobrovolníkům vykazují sníženou schopnost čichové identifikace a diskriminace a že se od nich liší také tím, jak hodnotí známost pachů.

Práce je standardně členěna na část teoretickou a empirickou. Teoretickou část práce autorka celkem dlouho a pracně „ladila“. Hlavním problémem zde bylo, jak se vypořádat s velkým množstvím literatury, která na téma změn v čichovém vnímání u psychotických poruch za 40 let výzkumu vznikla a kterou autorka poctivě přečetla. To pak při psaní práce občas svádělo k ulpívání na podružných detailech. Po mnoha revizích se intenzivní vzájemnou spoluprací nakonec podařilo očistit text od redundantních podrobností a zachovat pouze klíčová zjištění předešlých výzkumů, přestrukturovat jej a logicky provázat. Přesto je patrné, že v důsledku soustředění se na práci s literaturou přímo k tématu čichového vnímání u psychóz už autorce zbylo méně energie na seznamování se s původními pracemi o dalších aspektech těchto onemocnění, což se odráží v kapitolách 2.1-2.3. V kontextu výše řečeného se jako poněkud paradoxní jeví tvrzení, že „souvislost čichu a schizofrenie je však prozatím nedostatečně probádána“ a cíl práce („příspěvek k postupně rostoucímu množství poznatků o tomto důležitém tématu“) je formulován natolik vágně, že by mohl být uveden v jakékoli diplomové práci na libovolné téma.

Empirická část práce vznikala s větší lehkostí, a to především zásluhou autorčiny otevřenosti při učení se práci s daty. Vyzdvihnout musím samostatnost a celkové nasazení při exploraci dat a pečlivém ověřování všech předpokladů statistických testů, jemuž věnovala velké množství času a pozornosti. Jelikož se ukázalo, že bude třeba použít neparametrické testy, které nejsou součástí programu SPSS, s nímž měla zkušenost, musela zvládnout základy syntaxe programů R a SAS, k čemuž přistoupila s elánem, který u diplomantů běžně nevidám. Drobné nedostatky se vyskytují v popisu metod: chybí kupříkladu zmínka, v čem spočívala výhoda použití testu Sniffin' Sticks a kvazilogaritmických a vizuálních analogových škál oproti jiným možným alternativám, proč nebyl testován také čichový práh či proč se u žen zjišťovala délka menstruačního cyklu a užívání hormonální antikoncepce. Výsledkové části by neškodilo zahrnutí grafů znázorňujících hlavní výsledky. Diskutování výsledků v kontextu velkého objemu předchozích studií se autorka zhostila svědomitě, pro srovnávání zjištění používá velikosti efektů, nikoli statistické signifikance, a je si vědoma limitů výzkumu.

Celkově práci samotnou i naši vzájemnou spolupráci hodnotím jako velmi zdařilou a myslím, že by bylo vhodné ji společnými silami přetavit do podoby článku v mezinárodním impaktovaném časopise. Práci proto doporučuji k obhajobě a v závislosti na jejím průběhu doporučuji hodnocení „výborně“.